

Félix wáhlaszt

NICK ELSDORF

Meddig tűrjük még a régi rendszer garázdálkodását? Mikor takarítjuk már el a pártállami diktatúra szennyét? Le a párttagkönyv uralmával! Szűnjék meg az állami monopóliumok hatalma, legyen szabad a verseny, mondjunk nemet a tervgazdaságra! Vajon meddig akadályozhatják még a kommunistabérenc a haladást?!

Telavivenyija

No nem, nem a nagybudapesti szociális kulákszövetség nyilvános rendőrségi följelentőjéből idézek. A rendszerváltás a Lajtán túl az ún. Proporz-System, vagyis a vörösök (szocialisták) és a feketék (néppártiak) között arányosan elosztogatott stallumok végét jelentené, a pártállam lebontása e két nagypárt közös országlását szakítaná meg, mind ezt pedig a kékék mondják a Duna mentén, csak egy kicsit följebb. Becsületes osztrák nevükön a szabadságpártiak, akik jóval inkább nemzeti-populisták mint liberálisok, a szociális gondolat meg végképp távol álljon tőlük, mégis boldog táviratban üdvözölték az Árpád-házi paktumpárt tavaszi ezüstérmét. Vezérük, Jörg Haider kivételesen nem kérte számon a fiúkon az atyák vétkeit (a kedves mamák megint megússzák?), pedig a természetből szívesen védi a fajokat ő is. Retúrjegyet az idegeneknek! Elég a kriminálturistákból! Ki a kártevőkkel a kormányból! Görögdinnye (belül vörös) zöldék! Szocialista disznó! – soroljam tovább ő és fegyverhordozói cizellált megfogalmazásait az októberi parlamenti választások előtt? Szabad pártnak illő minden szabódás nélkül elhatárolódnai tőlük... Persze nem csak azért, mert Simon Wiesenthal tavaly kinyomozta, miként tette rá a kezét Haider családja egy, a háború alatt „elhagyott” nagyobbacska zsidó földbirtokra (vö. Juss Süss). Tudvalevő, az agg Eichmann-vadász érzékeny lélek: lehet, azt is zokon vette, hogy a kék jómadár nem is olyan rég Ausztria utolsó koncentrációs táborának nevezte a bécsi televíziót. Az öreg valahogy az sem nyugtatta meg, hogy Haider bátran föl akarta szabadítani. Furcsa dolog ez a tévé, Moszkvában például a Telavivenyija nevet kapta a Pamjatytól. Már várom a Diétai Magyar Mázsa újabb finom nyelvi leleményét valamely derűs vasárnap hajnalon...

„Die Unbestechlichen” – a megvesztegethetlenek – ragyog rám a hatvannégy fogú Haider két hasonlóan yuppie-küllemű alvezérével együtt a lepedőnyi plakátról. Mellettük óriás víziló ásít „Nem elég a pofát nagyra nyitni!” aláírással a Néppárt ellenposzterén. Ezzel nagyjából vége is volt az

anyázásnak szeptember utóján az osztrák választási harcban, melyet a pannon megfigyelő inkább kávéházi évődésnek látott. Hiszen itt a nálunk használatos kampánykellékeket kedélyesebben egyszersmind rendeltetésszerűbben használják alantas célokra. A hordóba fagyállósított bort töltögetnek (innen a „bordóit a zsidóknak!” vidám pohárköszöntő az osztrák népnyelvben), a fegyvereket nem gyűjtögetik, hanem alkotmányellenesen exportalgatják, az újságírókat pedig ahelyett, hogy állandóan szapulnák, inkább dédelgetik. Mindössze Haider bojkottálta a liberális sajtót a választási kampány idején, ám ő sem tudta megakadályozni, hogy a pártvezérek tévé-párbaírt az a szabadelvű zsurnaliszta vezesse, aki pár éve annyira nem tudott örülni Waldheim győzelmének, hogy gyanítható náci múltjáról kezdte faggatni a kamerák előtt a snájdig elnököt. Az újságírók akkor feljelentették. Néppártilag. De nyomban fel is mentették. Szabadsajtóilag.

Dédelgetni azért leginkább saját magukat szeretik Osztrákiában az állami férfiak. Ezért a „ki a hitelesebb politikus?” par excellence külpolitikai természetű kérdése hallatán – ily szegényes a labancok nyelve – a császárvárosban mindjárt arra kezdene az átlagpolgár gyanakodni, hogy már megint ki jutott a szokásos megvesztegetési összegnél nagyobb ingyenkölcsonhoz valamelyik pártszínezetű banktól. Ha nem a „kredit” szó szerepelne a kérdésben, hanem az, mely a magyarban egyszerre jellemzi a könyvvizsgálót és törvényes feleségét, ez ismét csak félreértést okozna. Egyébként is, nem a német az egyetlen világnyelv, melyen jobb körökben a „hiteles” melléknév – akárcsak a „becsületes”, az „igazságos”, neadjisten az „állapotos” – nem fokozható.

Kicsit korruptak vagyunk...

A morál mindazonáltal itt az Alpok táján is prédikálva vagyon. Hamis tanúzás, szociális pénzek elsikkasztása, adócsalás – csúnya dolgok: a szocialista párt fél vezérkarát – a volt kancellártól a parlamenti elnökön át egészen a belügyminiszterig – kónya kedve szerint hányt a kardélre Justitia az elmúlt két évben rendszerváltás nélkül is. (Nem tudom, maradna-e hely még a fegyintézetekben, ha Bécsben is női illemhelyeken csiszolgatnák szellemi arculatukat Otto Bauer késői örökösei.) Vranitzky mellől mindenesetre egymás után hullottak el a pártboncok, ahogy itt a nómenklaturát nevezik, nem csoda hát, hogy egymaga árválkodott a szocik választási hirdetésén, zöldellő mező közepén férfi-

asan reklámozva „a gondolkodás és cselekvés minőségét”. Várva, hogy a minők reá szavazzanak. Serege erkölcsi romokban, legközelebbi pártbarátainak (ez itt az „elvtárs” szalonképes szinonimája, egyúttal – na végre – felsőfok: barát, halálos ellenség, pártbarát), nos, nekik bírói végzésük van vagy lesz mindjárt arról, hogy nem tartották be a tízparancsolatot. A „keresztényietlen” jelzővel e mélyen katolikus országban mégis csupán egyszer találkoztam a választások előtt, amikor postaládánkba bedobták az egyik futottak-még pártocská, a kereszténydemokraták kezdetleges röplapját. Főnökük csak épp annyira veselkedett neki a jámborság hirdetésében, mint egy átlagos magyar néptáncutató, de már ezzel is messze kirí a tékozlók és elbitangoltak széles politikusi seregéből az Alpok táján. Bizonyára jócskán el vannak ezek itt labancosodva...

Joschi Riegler (felesége csak Szepinek szólítja), a feketék szomorú szemű élharcosa például, akinek hivatalból kereszt-által-képviseltnak kellene lennie, templomjárás helyett inkább azzal volt elfoglalva a kampány során, hogy bebizonyítsa: ő kérem egy derék buta vidéki ember. Túl jólelkű ahhoz, hogy vérbeli politikus legyen – állította magáról hitvesi helyesléssel – s mindjárt bizonyította is azzal, hogy lépten-nyomon osztogatni kezdte a Wahlzuckerlert, azaz a szocialista bűnbandával szembeni Nagy Történelmi Igazságszolgáltatás helyett inkább Nagy Azonnali Pénzt ígért a választóknak. Pontosabban fűt-fát, ha komolyan vesszük az „öko-szociális piacgazdaság” halványzöld néppárti programját. Valójában nem volt más közlendője, mint hogy pártja szeretne továbbra is kormányon maradni, ezért óriási svunggal az eljövendő fellendülésről papolt. A szegény hívek ezt nemigen tudták mire vélni, hisz ilyen kitűnően, mint a szocialista vétkes elmúlt négy éve során még nem lendültek föl soha.

A zöldek, a negyedik nagypárt ezzel szemben épp e fellendülést óhajtotta megállítani, taktikusan sajnálkozván, hogy Szaddám Huszeinnek még nem sikerült 10 schilling alól 20 fölé tornáznia a benzin árát, és még mindig nem érte el az osztrák minimálbér a tízezer schillinget (már megint szorozgatsz, nyájas olvasó?). SZDeszes cselleleleinte csoportosan követték el a választási harcot, nem állítottak csúcsjelöltet, majd az utolsó pillanatban sikerült a legszakállasabb, legkevésbé simulékony és egy másodperc alatt tájékozódás nélkül a legtöbb idegen szó kimondására képes csapatagjukat tolni a reflektorfénybe. Miután a grün retorikát a kormányzó pártok bőséggel eltulajdonították (a szocialista Bécs határában büszke tábla hirdeti, hogy ebben a városban a sötét nem az utcára, hanem a stanglira hintik), a természet osztrák szerelmeseinek nemigen maradt más, mint hogy fennhangon számlálgassák versenytársaik adócsalásait. Többek közt a megvesztegethetetlenül kékekét is. Abban azért egyetértettek velük, hogy a két nagypárt sugalmazta filozófiára: „kicsit korruptak vagyunk, de nagy béke van”, így feleljenek: „nagyon korruptak vagytok, ha kicsit is békén hagynak benneteket”.

A fífikát mégse az igazság éber őreinél, hanem inkább a kancellár, akarom mondani, Bundesvranzl szellemi testőreinél keressük. Vranitzky – talpig angol szövegben – az egész kampány alatt morc volt, fensőséges és tartózkodó, hja, öbelé is az a bizonyos frank sámán szuggerálta erővel

a nyugalmat. A pártelnök méltóságteljes megjelenésével üzentte: én vagyok az úr(iember) a házban, a többiek – főként a főkek – pernahajderek. Ha nagyon megszorították, kellenetlenné ejtett néhány szót valami megújulásról is, de ezen lényegében azt értette, hogy a szocdem apparatcsikok ezentúl csak tizenhét helyről (szakszervezet, munkáskamara, párt, parlament stb.) húzhatnak egyszerre fizetést. (Vajon a Kárpát-medencében miért halad ilyen vontatottan a szindikalizálódás?)

Mit tett hát Vranitzky a siker érdekében? 1. Mondott vagy öt bejelentést Kreisky – emlékszel, nyájas olvasó, a híres osztrák asszimilátor – temetése napján, jelezvén, hogy itt az új Vaterfigur. (A premiért a jelen lévő Arafat, az örök lázadó krokodilkönnyekkel nyugtázta.) 2. Unottan kísértelt Waldheim elé a repülőtérré, amikor az – fittyet hányva Keletre, Nyugatra – szépen hazamenekítette az osztrák túszoikat Irakból. 3. A cseheknek pénzt ajánlott, ha bezárják határmenti atomerőműveiket (ej, bizony, nem gödrök ásására kellett volna Husák úrral szövetkeznünk!). 4. A vándorló kedvű lengyeleket pár héttel a választások előtt vízumkényszerrel sújtotta; két fiatal párttitkára pedig elorozta a xenofóbiában élenjáró szabadságpártiaktól a „hajó megtelt” jelszót. Az egyiket Capnak, a másikat Marizzinek hívják. A burgenlandi szocialista helytartó, Sipötz Károly még nem nyilvánított véleményt.

Talán azért, mert jócskán megszaporodhattak a tennivalói, amióta tartományát katonai gyakorlótérre változtatta a néppárti hadügyminiszter, aki szocialista belügyminiszter-kollégája tehetetlenségét óhajtotta szintén még a választások előtt demonstrálni, mondván: a vörösök nem tudnak igazán törököket fogni a zöld határon. Azóta kocsimmal már könnyűszerrel megtizedelhettem volna az osztrák véderőt, melynek állig felfegyverzett tagjai a burgenlandi falvak utcáin dülöngélnek éjszaka, gyanítom, a borospincék tájékán kutatva az embercsempészeket. Pedig nagy szükség lenne rájuk, ha minden határőrtársuk olyan marcona, mint az a nemtudomhányéves kapitány, aki a szülőfalum határállomásán elemtolakodó magyar wartburgost így oktatta algebrára: „Nézzé, ma már háromszor beengedtem magát Ausztriába négy útlevéllal, holott minden alkalommal öten ültek a kocsiban. Tudja mit, próbálkozzék holnap.”

Elkurucosodva

Hát igen, ez a választási kampány az idegenek körül forgott, mármint a külföldi idegenek körül, akik kezdenek – kezdünk – túl sokan lenni Transz(vagy Cisz?)lajtániában. Itt általános a jólét, az állami ipar ismét virágzik, akinek föld kellett, már – mit ad isten – volt neki, az oroszok rég kimentek, hittant hetente kétszer oktatnak az iskolákban, zsidók és bányászok (úgy értem, akik sztrájkolhatnak) csak mutatóban akadnak – így persze könnyű elnézően mosolyogni a kommunistákon. (Különösen, amióta „Mégis mozog” feliratú diadalmas választási plakátjuk megjelent, mely Galilei szülőföldjén még talán elment volna, Freud városában azonban dévaj képzettársításokat keltett.) Azokról a rendíthetetlen kommunistákról beszélek, akikkel a bécsi nyárspolgárok lám, végre egyet tudnak érteni.

Gott behüte a koszos balkáni hőzöngőktől! – mondják ez utóbbiak illedelmesen azt, amit az ausztroszotalinisták ebbe a káromkodásba tömörítenek: a szocialista világrendszer átmeneti megrendülése az állammonopolista kapitalizmus általános válsága közepette súlyosan veszélyezteti a világ-béke ügyét. Gyanakvásuk tárgya közös: az újdonsült fene szabadság napkeleten. Az egyik fél biztos állását és leánya tisztességét félti tőle, no meg pénztárcáját a villamoson, a másik hitét és párt-állását.

Amikor a vízumkényszer bejelentésének napján még negyvenezer lengyel sebesen bevándorol Ausztriába; amikor már több az importrab az osztrák börtönökben, mint a hazai; amikor a strichelők (ez a traiskircheni tábor előtt bérelhető – napszámban malterkeverő – utcafiúkat jelenti) mélyre nyomják a hosszú évek alatt kialakult ipari béreket; amikor csupán pár száz kilométerre Hegyeshalomtól toporog türelmetlenül többmillió szovjet menekülni vágyó, akkor nincs az a politikus e közel-nyugati demokráciában, aki ellen tudna állni a kísértésnek, hogy voksokat csiholjon az új népvándorlásból. Vagy úgy, mint a zöldek és a kommunisták, akik fejüket internacionalista hévvel a homokba dugják, vagy mint a kékkek, akik sovénul magasba emelik, vagy pedig úgy, mint a feketék és a vörösök, akik igyekeznek legalább nem elveszteni. Mentve, ami menthető, ha már egykoron Osztrákia került Nyugat-Európa peremére. (Szegények nem tudják, pedig ez kormánybiztos értesülés, hogy van egy ősi családi fészek lent Buda várában, ahol az egymás által üldözöttek is ezrével menedékre lelnek, amióta csak világ a világháború.)

Az idegenek forgalmán tanakodva egy pillanatra el is lehet feledkezni Ausztria Félix uraság '89-ben kezdődő súlyos identitászavarairól, melyek már-már divány után kiáltak. Mit tegyen egy Grenzlandból hirtelen Herzlanddá változott, azaz a Nyugat kellemesen elviselhető-kihasználható széléről valami kellemetlennek a kellős közepébe csöppent kicsinyke ország, mely eddig semleges békében éldegélt, szorgosan prosperált, hidakat építtetett és közben örökre elhittette magával, hogy mindaz, amit tesz, egyszeri és utánozhatatlan. Mintája nem keleti, ám nem is nyugati, nem szocialista, de szociális, mégse német. Most viszont jól beletenyerelek ebbe az idillbe. Hídfő helyett – így érzi az osztrák köz – átjáróház, menekülttábor, tethely lett az ország. A szomszédok nemcsak föl- de ki is szabadultak, ha meg véletlenül otthon maradnak, nem ajtót, hanem bicskát nyitogatnak egymásra. A tetejében a német mostohatestvérek is egymásra találtak a napokban. Kivel szemben érdemes még semlegesnek maradni? Miért jut gyorsabban a porosz Európába? Lehet ezen az új keleti kapitalizmuson egyáltalán keresni? Kell még valakinek ez az Ausztria?

Nos, önámításhoz, tudat alá söpréshez az egyenes beszédű magyar nem nyújt segédkezet. Kimondja kereken, hogy mihez tartás végett. A Kádár-éra gemütlich magyar kisebb- és osztrák nagybrendüségű érzésének egyszer s mindenkorra löttek (vö. körkörös védelem). Ki gondolta volna ezekről a nett magyarokról, hogy még mindig ily bőven csörgedezik bennük a huszárvér? – látom nap mint nap a megdöbbenést a bécsi polgárok arcán. Nahát, ezek a pusztafiak! Büszkén halogatják gátszámláik kiegyenlítését (vö. nem fizet, mint egy katonatiszt); ide-oda riszálják

magukat a világkiállítás ügyében; ott tolakodnak a brüszszi úton; öntelten leszólják a semlegesség elvét; törtetnek a NATO felé, amikor épp nem pentagonálisak; nem csak a kelet-németeket taszigálják át a közös határon – bizony, bizony, rohamosan elkurucosodtak az utóbbi időben. Meg ez a trianonozás újfent: csak nem Sopront akarják végre visszaadni? Lehet, hogy szép fővárosunkból is már csak a döntéseit szeretik? Ez a Herr Breschnew valójában értette őket, csak nyelvük finomságaival nem volt egészen tisztában: „korlátozott szuverenitást” akart bizonyára mondani.

Korábban mindig finlandizálásról és ausztrianizálásról társalogtak. Most meg a fejünk fölött átnyúlva sürgősen-deutschlandizáltatni szeretnék magukat. A végén még a nagynémet gondolat jeles barátja, Jörg Haider nyomán ők is „ideológiai torzszülöttnek” fogják nevezni az osztrák nemzetet. Nemsokára lebolsevikoznak majd bennünket is, mert Bécsben még vannak „marxista” utcanévek, áll a szovjet emlékmű és mert Vranitzky – választási győzelmét megkoronázandó – hívei körében elzengte a Munka Dalát. Mi lennénk a karvalytőke valamely pesti gróf-finác szerint? Egyáltalán, mi az, hogy gróf? Nálunk ugyan dühöng a címkorság, a nemesi rangok használatát azonban tiltja a törvény. Egyébként is, túl sok a lila beszéd odaát Magyarországon: ezek lennének azok a híresen pragmatikus szomszédaink?

Egy fullánkos nyelvű bécsi ismerősöm a minap eljátszott a gondolattal, vajon nem kellene innen a Nyugat kapujából – amíg nem késő – keresztshadjáratot indítani a pogány ugorok megzabolozására. Persze csak úgy a jelképek világában. Mit szólnának például Pesten ahhoz a kifejezéshez, hogy „Alpok-Duna Nagyhaza”? Vagy ahhoz, hogy „egyetemes osztrákság”? Netán ahhoz, hogy „Rákóczi és Kosuth ellen vezetett igazságos háborúk”? Megkérdezhetnénk mondjuk, hogy hány száz hosszú esztendővel voltunk is mi ősebb keresztények annál a bizonyos „ezerév”-nél. Esetleg felidézhetnénk néhány szép legendát a szittyai indulatokkal szembeni német-római ellenállás hőstörténetéből; finom jofefiánus töprengéseket arról, hogyan is nem sikerült civilizálni a magyar rendeket; végül rajonghatnánk Jellasicsért, Haynauért és a Bach huszárokért, – horribile dictu – szobrot emelhetnénk az aradi kivégzőosztagnak vagy a döblingi ápolóknak is.

Történelmi materializmus

Október elején – kihasználva a két választás Magyarországon közti apró hatásszünetet – gyorsan voksoltak Osztrákban is. Hagyománytiszteltből magas, nyolcvan százalék fölötti volt a részvétel, igaz, néhány tartományban – na még ilyet! – kötelező a szavazás. Az Alpok népe listát használ, bár módja van arra is, hogy a cédulán szereplő jelöltek valamelyikét kitüntesse szeretetével. Ha őt megnevezi, feljebb hozza a listán, egyben pártjára is szavaz. Nosza, rejsük el az omladozó erkölcsű (de még mindig hatszázezer (!) bejegyzett tagot számláló) osztrák szociáldemokráciát Vranitzky széles vállalai mögé! – esett le valakinek húsz Groschen a vörösök kampánybrigádjában. S lón. Vranzl pedig komor méltósággal szállította a nevére címzett szavazatok százezreit, míg el nem érték a kétmilliót.

A Néppárt csúfosan levezített (a potom nyolcszáz ezer tag még a dupláját sem hozta saját voksainak), a Szabadságpárt diadalmasan nyomul, a zöldek mérgesen megtorpantak.

A feketék alól a modernizáció szép lassan kilopta a szavazótáborát: a parasztot, a Beamtert és a bigott katolikust; a kékkeket viszont – mintha csak fiatal demokraták volnának – sikerrel célozták meg a terebélyesedő ifjú vállalkozói-értelmiségi középrétegeket, no meg mindenkit, aki azt hiszi, népi és urbánus is, és kiábrándult a nagykoalícióból. Miközben mifelénk a hűtlenül kezelt szociáldemokrata örökségért folyik a csatározás, Ausztriában a liberális vákuum betöltésén fáradoznak a pártok: nem csoda, ők egy „átmenettel” előrébb tartanak. Vajon megkötetik-e ismét a szociálliberális – kereszténydemokrata házasság Bécsben? Még meg sem kezdődtek az eljegyzési tárgyalások a házassulandó felek – ahogy itt mondják: Ferenc és József – között, amikor már azt is megírta az újság, ki lesz az új takarítónő a kancellári hivatalban. Igen meg lennék lepve, ha lázas tekintetű frakcióvezetőktől utólag kellene értesülnöm: végeztünk, kész, paktum.

Kampány, választás, koalíció... – úgy tűnhet, a Monar-

chia népe egyfolytában és magasztosan a jövőjéről határoz. Hallom, Pesten többeket meglepett, hogy véreink nagyobb nyomásra sem törekedtek gyermekeiket hirtelen hittanodába íratni, sőt. Meg kell mondom, innen Bécsből borzongva a gyaurok friss vétkeire, felfigyeltem néhány intő előjelre. 1988 novemberében – még orromban a keverékbenzin édes illata – a Mariahilfert rohamozva emlékezett a magyar a Téli Palota ostromára. Hónapokkal ezelőtt a szlovák réteken pontifikáló Wojtyla csak Mosonmagyaróvárig reménykedhetett abban, hogy a Kárpát-medencéből Pozsony felé tartó seregek zöme hozzá készül. Eközben a bécsi boltosok már szorgalmasan töltögették föl polcaikat. Meséljem, mi történt pár hete, október huszonharmadikán? Körülbelül az, ami három napra rá következett volna Sopronban és Győrött, ha honunk nem alakul át egy szempillantás alatt mindenre kiterjedő „taxi free shop”-pá. A szerencsétlen osztrákok beérték volna a nyugat-dunántúli közértekkel is, ahol a sajt- és kolbászhegyek tövében már évtizedek óta elfogódottan ünneplik október huszonhatodikán, hogy jó érzés semlegesnek lenni. Bécs, 1990 november

Pont

ALTERNATIV
KÖNYVESBOLT
ÉS
KÁVÉZÓ

1051 Budapest, Mérleg u. 6.

Tel.: 117-2853

